

Fælles om fremtidens løsninger

Danmarks formandskab 2020



Nordisk
Ministerråd

Fælles om fremtidens løsninger

Danmarks formandskab for Nordisk Ministerråd 2020

PolitikNord: 2019:734

ISBN 978-92-893-6274-0 (PRINT)

ISBN 978-92-893-6275-7 (PDF)

ISBN 978-92-893-6276-4 (EPUB)

<http://doi.org/10.6027/PN2019-734>

© Nordisk Ministerråd 2019

Layout: Mette Agger Tang

Omslagsfoto: Scanpix.dk

Tryk: Rosendahls

Printed in Denmark



Det nordiske samarbejde

Det nordiske samarbejde er en af verdens mest omfattende regionale samarbejdsformer. Samarbejdet omfatter Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt Færøerne, Grønland og Åland.

Det nordiske samarbejde er både politisk, økonomisk og kulturelt forankret, og er en vigtig medspiller i det europæiske og internationale samarbejde. Det nordiske fællesskab arbejder for et stærkt Norden i et stærkt Europa.

Det nordiske samarbejde ønsker at styrke nordiske og regionale interesser og værdier i en global omverden. Fælles værdier landene imellem er med til at styrke Nordens position som en af verdens mest innovative og konkurrencedygtige regioner.

Nordisk Ministerråd

Nordens Hus

Ved Stranden 18

1061 København K

www.norden.org

Download eller bestil nordiske publikationer: www.norden.org/nordpub

Program for Danmarks formandskab for Nordisk Ministerråd 2020

Indhold

- 04 Forord
- 07 Formandskabsprogram
- 09 Det grønne Norden
- 10 Det konkurrencedygtige Norden
- 12 Det socialt bæredygtige Norden



Mogens Jensen

Minister for nordisk samarbejde,
Danmark



Kaj Leo Holm Johannesen

Landsstyremand for
nordisk samarbejde, Færøerne



Vittus Qujaukitsoq

Naalakkersuisoq for
nordisk samarbejde, Grønland

Forord

Kongeriget Danmark spænder vidt. Hos os finder man både Nordens nordligste, sydligste og vestligste punkt. Norden og vores fælles værdier er naturligt en vigtig del af vores identitet.

Under Danmarks, Grønlands og Færøernes fælles formandskab vil vi arbejde for at styrke det Norden, vi holder så meget af. Vi vil virkeliggøre den nye vision om, at Norden skal være verdens mest bæredygtige og integrerede region. Det er vigtigt for os, for Norden og for verden, at Norden også i fremtiden står samlet og stærkt. Indadtil såvel som udadtil.

En af de største udfordringer, vi står over for, er den bekymrende udvikling på klimaområdet. Det kræver handling, og her må de nordiske lande gå forrest. Vi har en særlig ekspertise på klimaområdet, og derfor også en særlig forpligtelse til at vise vejen frem. Den skal vi bygge videre på, og med konkrete eksempler på intelligente løsninger, der også muliggør bæredygtig økonomisk udvikling, skal vi inspirere andre lande til at følge trop.

Vi skal sikre, at Norden også i fremtiden er et af de bedste og mest bæredygtige steder i verden, man kan blive født. Vi har stærke samfundsmodeller og et solidt værdifællesskab i vores lande. De nordiske lande ligger ofte i toppen af internationale ranglister over de lykkeligste folk, de mindst korrupte samfund og den højeste livskvalitet. Vi har høj miljø-, natur- og klimabevidsthed, ligestilling, innovationsevne og velstand.

Hvis Norden skal bevare sin globale førertrøje på disse områder, skal vi kunne se fremad og favne de udfordringer, vi bliver stillet over for. Det gør vi bedst, når vi arbejder sammen. Derfor er overskriften for vores fælles formandskabsprogram *Fælles om fremtidens løsninger*.



Formandskabsprogram

Danmarks formandskab er det første til at implementere Nordisk Ministerråds nye vision *Norden skal blive verdens mest bæredygtige og integrerede region*. Visionen udstikker ambitionerne for det nordiske samarbejde og sætter med tre strategiske prioriteter en klar retning for de kommende års samarbejde inden for et grønt, et konkurrencedygtigt og et socialt bæredygtigt Norden.

Nordisk Ministerråds nye vision og strategiske prioriteter betyder bl.a., at samarbejdet skal fokuseres, så vi får rettet indsatsen og budgetmidlerne mod de mest centrale indsatsområder.

Samtidig skal arbejdet gøres mere resultatorienteret, så det bliver tydeligere, hvilken konkret nytte borgere, virksomheder og myndigheder opnår fra arbejdet i Nordisk Ministerråd. FN's verdensmål er pejlemærker for Nordisk Ministerråds arbejde, og de vil også stå centralt under det danske formandskab.

På de kommende sider redegøres for de forventede tværgående fokusområder under det danske formandskab i 2020 i lyset af de tre strategiske prioriteter. Ud over disse fokusområder vil der i løbet af formandskabet være aktiviteter på en lang række samarbejdsområder.



FOTO: MARTIN SCHJØTZ



FOTO: SCANPIX.DK

Det grønne Norden

De nordiske lande er alle langt fremme på den grønne dagsorden, hvert på deres vis, og det fællesnordiske elmarked er en stærk inspirationskilde for, hvor værdifuldt samarbejdet om fremme af ren energi kan være. Under formandskabet skal arbejdet med den grønne dagsorden videreføres, og det nordiske samarbejde om miljø, natur og klima skal styrkes, herunder vil vi også styrke og videreudvikle det nordiske samarbejde om grøn og cirkulær økonomi samt det eksisterende fællesnordiske klimadiplomati. FN's biodiversitetstopmøde i Kunming (Kina) vil være en vigtig begivenhed, idet nye globale naturmål skal vedtages her.

Som grøn foregangsregion har de nordiske lande også et særligt ansvar for og interesse i at inspirere og hjælpe lande i andre dele af verden med at reducere deres miljø-, natur- og klimabelastning, herunder at forbedre vilkårene for biodiversitet. Udbredelsen af nordiske klima- og miljøløsninger skal derfor prioriteres. Samtidig skal Nordisk Ministerråds arbejde i højere grad målrettes aktiviteter, der kan understøtte vores samlede nationale bæredygtighedsindsatser og bidrage til udvikling af nye miljø- og klimapolitiske løsninger. Dermed ruster vi os selv og hinanden til at rykke hurtigere og videre på denne

dagsorden, som også er en hjørnesten i Nordens globale brand. Med den nye vision og med de strategiske gennemlysninger af miljø- og klimasamarbejdet fra 2018 og energisamarbejdet fra 2017 er udgangspunktet for en ambitiøs indsats allerede tilvejebragt. Når det kommer til plastik og andet affald i havene, er de nordiske lande ambitiøse på hele verdens vegne og vil arbejde for en global aftale om reduktion af plastik frem mod FN's 5. Miljøsamling (UNEA5) i februar 2021.

Helt konkret vil vi blandt andet arbejde med videreudvikling af det nordiske elmarked og mulighederne for at konvertere overskud af grøn el til brændsler, styrke erhvervslivets grønne omstilling, arbejde videre med Helsinki-deklARATIONEN om karbonneutralitet, opfølgning på FN-generalsekretærens klimatopmøde i september 2019, styrke fokus på bæredygtig transport, sikre ambitiøse fællesnordiske initiativer i forbindelse med biodiversitetstopmødet og UNEA5-topmødet samt tage initiativ til et nordisk samarbejdsprojekt om miljørelaterede problemstillinger ved krydstogsturisme. Endelig iværksættes et 3-årigt formandskabsprojekt, hvor Færøerne bliver test-case for fremtidens energiløsninger til isolerede områder.

Det konkurrencedygtige Norden

Grøn vækst baseret på viden, innovation, mobilitet og digital integration af de nordiske lande er helt centralt i Nordisk Ministerråds vision.

Omstilling fra en lineær til en cirkulær verdensorden er en central bidragsyder til at fremme grøn vækst, opfylde Paris-aftalen¹ og indfri FN's verdensmål. Det globale markedspotentiale i cirkulære og klimavenlige løsninger er kraftigt stigende. Nordens økonomier har stor fokus på den cirkulære omstilling, og verden har fået øjnene op for, at nordiske teknologier og bæredygtige forretningsmodeller er i særklasse.

Norden skal opleves grænseløst helt ud til de yderste skær og som ét stort hjemmemarked for vores borgere og virksomheder. Vores sammenlignelige samfundsmodeller, store samhandel og

vores historie-, kultur- og sprogfællesskab gør Norden til et oplagt forum for udvikling af vores samfund og politikker, så vi kan opretholde en høj vækst og forblive konkurrencedygtige. Fælles forskning, innovation og investeringer skaber forudsætningerne for at realisere dette.

Digitaliseringen er helt central for at øge konkurrenceevnen og giver nye muligheder for integration i Norden. Tydeligst ses det i projektet Nordic Smart Government, som sigter på at gøre hverdagen lettere for små og mellemstore virksomheder, især i deres indrapportering til myndigheder, og samtidig skabe nye forretningsmuligheder og vækst ved at stille økonomiske data til rådighed i realtid. Men digitaliseringen giver også håb og forventning om, at mange af de traditionelle grænsehindre vil forsvinde, og at grænsehindringsarbejdet vil kunne



FOTO: MARTIN SCHIØTZ



FOTO: SCANPIX.DK

løftes til et nyt og højere niveau, når offentlige digitale selvbetjeningsløsninger gøres digitalt tilgængelige for borgere og virksomheder fra andre nordiske lande.

Norden har et stærkt globalt brand, der kan understøtte eksporten fra nordiske virksomheder. Turister søger i stigende grad til Norden, hvor den store variation, som vi kan tilbyde med smuk natur, historie, kultur, oplevelser og moderne bæredygtige byer, gør regionen attraktiv. Hertil kommer, at langt størstedelen af turister fra fjernmarkeder besøger mere end et nordisk land på en rejse til Norden, og som målgruppe har en opfattelse af de nordiske lande som ét rejsemål. Det rummer potentiale for samarbejde om fælles indsatser inden for turismehandlingsplanen for 2019–2023, herunder ikke mindst i forhold til bæredygtig turisme og en styrket markedsføringsindsats på udvalgte fjernmarkeder om Norden som en turistdestination.

Helt konkret vil vi blandt andet styrke grøn vækst i Norden ved at øge ambitionsniveauet for det nordiske samarbejde om cirkulær økonomi. Under formandskabet vil vi også arbejde med mobilitet, og under arbejdslivssektoren også med nye beskæftigelsesformer og fremtidssikring af de nordiske arbejds-

markeder som overordnet ramme for samarbejdet, hvor også projektet om fremtidens arbejdsliv vil blive afsluttet. Vi vil fokusere det nordiske samarbejde på initiativer, der giver adgang på tværs af de nordiske lande til digitale selvbetjeningsløsninger særligt på de områder, der er vigtigst for mobilitet og integration i Norden, og vi vil bringe arbejdet med Nordic Smart Government markant videre. Under formandskabet vil vi også arbejde med kunstig intelligens, udvikle det regionalpolitiske arbejde gennem et nyt samarbejdsprogram og bygge videre på arbejdet med bæredygtige byer.

Endelig vil vi arbejde med at gøre transport mere grøn, digitaliseret og konkurrencedygtig, og der iværksættes et formandskabsprojekt, hvor vi med udgangspunkt i Grønland vil se på bæredygtighed og værdiskabelse i fremtidens kystsamfund med særlig fokus på fiskerierhvervet. Demografiske udfordringer, forsvarlig ressourceforvaltning og havet som sikker arbejdsplads er her i særligt fokus.

Note 1: Kongeriget Danmark for så vidt angår Grønland har taget territorielt forbehold for Paris-aftalen.

Det socialt bæredygtige Norden

Sammenhængskraften i Norden kan blive udfordret i en tid, hvor geografisk afstand ikke er så vigtig som tidligere. Det er blevet let og billigt at rejse langt, de fleste unge i Norden behersker engelsk bedre end de øvrige nordiske sprog, og internettet har bragt hele verden til næsten alle nordiske unge. Det, der skal holde os sammen, er bevidstheden om vores fælles værdier, nytten af samarbejdet og betydningen af balancerede samfund baseret på tillid, demokrati, fællesskaber, ligeværd og med fremtidsmuligheder for alle samt en stærk ungegeneration, der er klar til i fællesskab at nytænke løsninger på fremtidens udfordringer.

Her rummer undervisnings- og kulturområdet gode muligheder for at sikre en bred folkelig forankring af det nordiske samarbejde og særligt nye generationers

kendskab og venskab til hinanden. Her spiller blandt andet de forskellige udvekslingsprogrammer inden for Nordisk Ministerråd og højtskattede ungeprojekter en vigtig rolle. En styrkelse af børn og unges stemme i Norden, mobilitet, ung-til-ung-samarbejde og psykisk sundhed samt kendskab til de nordiske sprog er med andre ord vigtige aspekter i det nordiske samarbejde.

Et socialt bæredygtigt Norden handler også om, at alle skal have glæde af samarbejdet – unge som ældre, dem med mange muligheder og dem med færre. Fredelige og demokratiske samfund, hvor alle borgere er sikre og trygge, skal fremme udviklingen.

Helt konkret vil vi under formandskabet blandt andet sætte fokus på potentialet for bæredygtig lokal vækst i alle dele af



FOTO: ANN SOFI ROSENKVIST / VISITSWEDEN.SE



FOTO: CARSTEN EGEVANG

Norden, understøtte udvekslingsordninger i Norden, udvikle en nordisk dagsorden om fremtidens læring og kompetencer, skabe ny fælles nordisk viden om LGBTI-området, lancere et arbejde om strukturelle løsninger på fremtidens udfordringer i sundhedsvæsenet med fokus på det nære sundhedsvæsen og markere 25-året for vedtagelsen af FN's Beijing-handlingsplan for ligestilling og kvinders rettigheder og videreudvikle det nordiske politisamarbejde.

Vi vil gennemføre et tværfagligt formandskabsprojekt med målet om at engagere nordiske unge kvinder og mænd i bæredygtige fællesskaber med fokus på at motivere deres demokratiske medborgerskab, kulturelle engagement og psykiske trivsel. Det handler både om at styrke viden og færdigheder hos de fagprofessionelle, der er i kontakt med de unge, og om at skabe rum både i og uden for skolen, som bidrager til at fremme bæredygtige fællesskaber

blandt unge. Bæredygtige fællesskaber forstås som inkluderende fællesskaber, der har tyngden og potentialet til at leve videre efter projektets afslutning i 2023. Som en del af projektet er ambitionen at udvikle og afprøve læringsmaterialer målrettet børn og unge om demokratisk deltagelse samt at forankre nordiske ungedialoger med afholdelse af unge-folkemøder eller lignende aktiviteter for, af og med nordiske unge for at skabe rum til den demokratiske samtale og styrke nordiske unges demokratiske medborgerskab og kulturelle engagement. Endelig indeholder projektet en ambition om at fremme nordiske unges psykiske trivsel ved at styrke fællesskabet på tværs af de nordiske lande og knytte samarbejdet på tværs af sundheds- og socialområdet endnu tættere. Projektet bygger på et tværsektorielt samarbejde mellem undervisnings-, uddannelses-, social-, ligestillings-, kultur- og sundhedsområdet.





Nordisk Ministerråd
Nordens Hus
Ved Stranden 18
1061 København K
www.norden.org

